

Vuoden 2020 ensimmäinen osavuositarkastus 1.1.-30.4.2020

VD/4482/02.01.02.00/2020

RV/MR/PK/HY-L

Talousarvion täytäntöönpanoa koskevien ohjeiden mukaisesti talousarvion määrärahojen ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle vuosikolmanneksittain tammi-huhtikuun, tammi-elokuun sekä koko vuoden osalta tilinpäätöksen yhteydessä. Vuoden 2020 ensimmäinen osavuositarkastus on laadittu tilanteen 30.4.2020 mukaisesti.

Toimintaympäristön kehitys

Vantaan väkiluku oli maaliskuun 2020 lopussa Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan noin 235 100 henkeä. Väestö kasvoi tammi-maaliskuussa 2020 runsaalla 1 300 hengellä. Tämä on noin 100 henkeä vähemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2019. Kuntien välisestä muuttoliikkeestä ja maahanmuutosta saatu muuttovoitto pieneni edelliseen vuoteen nähden lähes 250 hengellä mutta luonnollinen väestönlisäys, syntyneiden enemmitys kuolleisiin nähden, kasvoi noin 50 hengellä. Tämän ohella väestömuutoslukuihin vaikuttavat (sekä vuoden 2019 että 2020 osalta) väestötilastoihin tehdyt korjaukset, joilla oikaistaan puutteellisista tai virheellisistä muuttoilmoituksista aiheutuneet puutteet väestötiedoissa.

Suurimpien kaupunkien vertailussa Vantaan, Helsingin ja Espoon väestönkasvu eroaa nopeudellaan selvästi muista kaupungeista. Helsingin väkiluku kasvoi vuoden 2020 kolmen ensimmäisen kuukauden runsaalla 1 200 hengellä ja Espoon väkiluku runsaalla 900 hengellä. Helsingin ja Espoon väkiluvun kehitystä erottaa Vantaasta kuitenkin se, että nämä molemmat menettivät (nettomääräisesti) väestöä kuntien välisessä muuttoliikkeessä.

Työttömyys kääntyi koronakriisin seurauksena maaliskuussa jyrkkään nousuun. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan työttömänä oli Vantaalla maaliskuun 2020 lopussa runsaat 14 200 henkeä, mikä on lähes 4 400 henkeä enemmän kuin vastaavana ajankohta vuotta aiemmin (kasvua 45 %) ja noin 3 800 henkeä enemmän kuin helmikuun 2020 lopussa. Työttömistä lomautettuja oli noin 25 prosenttia, lähes 3 600 henkeä. Lomautettujen osuus Helsingin 41 800 työttömästä työnhakijasta oli 22 prosenttia ja Espoossa 14 500 työttömästä 20 prosenttia. Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä kasvoi Vantaalla maaliskuussa noin 750 hengellä, 67 prosenttia, helmikuun loppuun verrattuna. Työttömyysaste maaliskuun lopussa oli Vantaalla 12 prosenttia, nousua helmikuun 2020 lopusta 3,2 prosenttiyksikköä. Helsingissä työttömyysaste oli 12,1 prosenttia ja nousua maaliskuun aikana 3,2 prosenttiyksikköä. Vastaavasti Espoossa työttömyysaste oli 10,1 prosenttia ja nousua maaliskuun aikana oli 2,4 prosenttiyksikköä.

Työttömyystilanne on edelleen heikentynyt voimakkaasti huhtikuussa. Uudenmaan ELY-keskuksen julkaisemien, viikkoon 18 ulottuvien tilastojen perusteella, työttömien työnhakijoiden määrä on Vantaalla noin 24 000 henkeä, missä on kasvua maaliskuun lopun tilanteeseen verrattuna noin 9 800 henkeä. Työttömistä työnhakijoista puolet on lomautettuja. Vantaan työttömyysaste on 20,3 prosenttia. Työttömyyden kasvu on ollut nopeata myös Helsingissä ja Espoossa. Helsingissä työttömien määrä viikolla 18 on noin 66 800 henkeä ja Espoossa 24 200 henkeä, työttömyysasteet vastaavasti 19,3 prosenttia ja 16,9 prosenttia. Lomautettujen osuus työttömistä työnhakijoista on Helsingissä ja Espoossa jonkin verran Vantaata alempi.

Rakennusvalvonnan ennakkotietojen perusteella Vantaalla on myönnetty tammi-huhtikuussa lupa noin 1 170 asunnon rakentamiselle, mikä on runsaat 100 asuntoa vähemmän kuin vastaavana ajankohtana vuotta aiemmin. Aloitettujen asuntojen määrä oli vastaavasti noin 950 asuntoa. Valmistuneita asuntoja kirjattiin noin 450, mikä on vain noin kolmasosa vuoden 2019 vastaavan ajankohdan lukemasta.

Verorahoituksen kehitys

Kaupunki on saanut tammi-huhtikuussa 2020 verotilityksiä yhteensä 356,5 milj. euroa (2019: 347 milj. euroa), josta kunnallisveroja 322,9 milj. euroa (2019: 314,5 milj. euroa), yhteisöveroja 31,4 milj. euroa (2019: 31,8 milj. euroa) ja kiinteistöveroja 2,1 milj. euroa (2019: 0,3 milj. euroa). Kiinteistöverot tilitetään pääosin kahdessa erässä syys- ja lokakuussa.

Koko maassa kunnallisveroja on tilitetty kunnille tammi-huhtikuussa 1,4 prosenttia edellisvuotta enemmän, Vantaalla oli kasvua 2,7 prosenttia.

Koronavirusepidemia vaikuttaa voimakkaasti kuntien verotulokehitykseen vuonna 2020. Kuntaliitto on päivittänyt kuntakohtaisen verokehikkonsa toukokuussa vuoden 2018 valmistuneen verotuksen, vuoden 2019 ennakonpidätyksen alaisten tulojen tulokehitystilaston (ennakkotieto) sekä arvioidun kuntakohtaisen väestön kehityksen perusteella. Verokehikossa oletuksena on 5,5 prosentin bruttokansantuotteen lasku vuonna 2020. Lisäksi Kuntaliitto on julkistanut toisen verokehikon, jossa bruttokansantuotteen lasku olisi 12 prosenttia vuonna 2020. Vantaan vuoden 2020 ennuste on laskettu näiden väliltä käyttäen 8 prosentin bruttokansantuotteen laskun oletusta vuonna 2020. Vantaan verotulokehityksen toipumista hidastaa valtakunnallisten rajoitustoimenpiteiden purkamisesta huolimatta koronavirusepidemian pitkäaikaiset lentoliikenteeseen ja lentokenttätoimintoihin liittyvät negatiiviset vaikutukset.

Kunnallisveroja ennustetaan kertyvän Vantaalla koronavirusepidemian aiheuttaman voimakkaan talouskriisin vuoksi vuonna 2020 noin 53 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa on oletettu. Kriisin vaikutukset verotulokertymään täsmentyvät vuoden aikana. Vuoden 2019 verotus valmistuu lokakuussa, mahdollinen jako-osuuden tarkistus sekä marraskuun tilityksen suuruus varmistuvat lopullisen verotuksen valmistuttua. Joulukuussa tarkastettaneen myös vuoden 2020 ennakoiden kuntaryhmän ja kunnittaiset osuudet. Kuntaliitto päivittää koko maan kunnallisveroennusteen ja kuntakohtaiset kehikot seuraavan kerran kesäkuussa sekä syyskuun lopulla, kun valtion budjetin linjaukset ovat tiedossa.

Kaupunki on saanut yhteisöverotilityksiä yhteensä 31,4 milj. euroa tammi-huhtikuussa, laskua 1,2 prosenttia edellisvuoteen nähden. Koko maassa kuntien vastaava yhteisöverojen muutos edellisvuoteen oli 6,6 prosenttia laskeva. Koronavirusepidemian aiheuttama talouskriisi vaikuttaa erittäin voimakkaasti yhteisöverotuottojen kertymään vuonna 2020. Vantaan yhteisöverotulojen ennustetaan alittavan talousarvon (76 milj. euroa) noin 21 milj. eurolla.

Kuntaliiton kehikon mukaan kiinteistöverotilityksiä kertyisi Vantaalle 78,5 milj. euroa vuonna 2020, joka alittaa talousarviossa oletetun noin 5,5 milj. eurolla.

Kokonaisuutena verotulojen arvioidaan alittavan talousarvion 79 milj. eurolla. Veroennusteet tarkentuvat vuoden aikana.

Kaupunki saa peruspalvelujen valtionosuutta valtiovarainministeriön päätöksen mukaan 121,1 milj. euroa, veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvausta 76,4 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaan 18,0 milj. euroa vuonna

2020. Tämän lisäksi valtiovarainministeriön toukokuun päätöksessä kunnille maksetaan käynnissä olevan talouskriisin vuoksi verotulojen viivästymisestä johtuva määräaikainen korvaus vuodelle 2020, joka vähennetään vastaavasti vuodelta 2021. Tämä nostaa kaupungin vuoden 2020 valtionosuuksia 24,4 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön lopullinen päätös tulee vuoden lopussa. Yhteensä valtionosuuksia kertyisi päätösten pohjalta 239,9 milj. euroa, 27,9 milj. euroa yli talousarvion.

Vero- ja valtionosuusennusteissa ei ole otettu huomioon hallituksen suunnittelemaa kuntatalouden lisäkompensaatioita, jotka toteutuessaan kasvattavat Vantaan verotulo- ja valtionosuuskertymiä vuoden 2020 aikana.

Käyttötalous

Tammi-huhtikuussa kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen toimintatuottoja on kertynyt 135,1 milj. euroa, toimintakuluja (ilman HSY) -516,5 milj. euroa ja toimintakatteeksi on muodostunut -381,5 milj. euroa. Tammi-huhtikuussa toimintatuotot ovat toteutuneet 31-prosenttisesti, toimintakulut 31-prosenttisesti ja toimintakate 31-prosenttisesti talousarvioon nähden.

Ennusteen mukaan toimintatuotot kasvavat 418,6 milj. euroon ja toimintakulut -1 666,4 milj. euroon (ilman HSY). Toimintatuotot tulevat ennusteen mukaan alittamaan talousarvion noin 20 milj. eurolla, josta maanmyyntivoittojen osuus on 10 milj. euroa. Toimintakulut (ilman HSY) ylittävät talousarvion ennusteen mukaan noin 5 milj. eurolla, jota selittävät mm. sosiaali- ja terveydenhuollon talousarvion ylitysennuste sekä HSL:n ennakoitua suurempi kuntamaksuosuus. Toimintakate ennustetaan toteutuvan noin 25 milj. euroa negatiivisempaan talousarvioon nähden. Koronavirusepidemian aiheuttamat käyttötalousvaikutukset tarkentuvat vuoden 2020 aikana.

Verotulojen ennustetaan alittavan talousarvion 79 milj. eurolla ja valtionosuustuottojen ylittävän talousarvion 28 milj. eurolla.

Rahoitustuotot tulevat toteutumaan talousarvion mukaisesti. Rahoituskulujen ennustetaan alittavan talousarvion noin 0,5 milj. eurolla edelleen matalana pysyvistä korkotasosta johtuen.

Poistoja ja arvonalentumisia on tammi-huhtikuussa toteutunut 37,1 milj. euroa. Poistoja ja arvonalentumisia ennustetaan kertyvän vuonna 2020 yhteensä noin 115 milj. euroa.

Vuoden 2020 ensimmäisessä osavuositarkastuksessa vuosikatteeksi ennustetaan 16 milj. euroa, joka alittaa talousarviossa oletetun noin 75 milj. eurolla. Tulosenuste päättyy huhtikuun lopussa tehdyn ennusteen perusteella noin -98,5 milj. euron alijäämään (talousarvio -23,1 milj. euroa). Ennusteessa ei ole otettu huomioon hallituksen suunnittelemaa kuntatalouden lisäkompensaatioita, jotka toteutuessaan pienentävät ennustettua alijäämää.

Investoinnit

Tammi-huhtikuussa kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen investointiosan tuloja on toteutunut 1,3 milj. euroa, investointiosan menoja 33,8 milj. euroa ja investointiosan netto on 32,6 milj. euroa.

Rakentamisinvestointien ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti. Aineettoman omaisuuden ja julkisen käyttöomaisuuden investointeihin kohdistetaan säästötoimenpiteitä vuoden 2020 aikana koronavirusepidemian kaupungille aiheuttamien erittäin negatiivisten talousvaikutusten vuoksi.

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen kokonaisinvestointimenojen ennustetaan vuonna 2020 toteutuvan 141 milj. euron tasolla, joka alittaa talousarvion 9 milj. eurolla. Investointituloja ennustetaan kertyvän 5 milj. euroa ja investointiosan netoksi ennustetaan 136 milj. euroa.

Rahoitus

Kaupungin pitkäaikainen lainakanta oli vuoden 2019 lopussa n. 897 milj. euroa. Talousarviossa vuoden 2020 nettolainanotto on 51,61 milj. euroa, mutta lainanoton määrä tarkentuu kesän jälkeen, kun rahoituksella on tarkempi kuva koronakriisin vaikutuksesta kuluvan vuoden talousarvion toteumaan ja kassatilanteeseen. Kaupunki nosti ennen kriisin alkua kaksi kiinteäkorkoista lainaa, pääomaltaan yhteensä 80 milj. euroa. Näiden lainojen kokonaiskorko on 0,00 %:ia.

Kaupungin likviditeettitilanne on edelleen heikompi kuin aikaisempina vuosina, mikä on ollut tietoinen strategiamuutos negatiivisten talletuskorkojen ja pankkien perimän ns. talletusmaksun tilanteessa.

Kaupunginhallitus 18.5.2020 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi vuoden 2020 ensimmäinen osavuosikatsaus, ja
- b) esittää vuoden 2020 ensimmäinen osavuosikatsaus kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi.

Käsittely:

Käsittelyn aikana talousjohtaja Matti Ruusula selosti asiaa ja asiasta käyty keskustelu merkittiin tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Liite 1: Vantaan kaupungin ensimmäinen osavuosikatsaus 2020
- Liite 2: Merkittävien tytäryhtiöiden osavuosikatsaukset 1/2020
- Liite 3: Sitovien tavoitteiden raportointi 1/2020
- Liite 4: Merkittävien tytäryhtiöiden tavoitteiden seuranta 1/2020

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, puh. 040 703 7441, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi